

quoniam bona conversatione decorabatur. Quadra- A utcumque reversus plus signo quam verbo famulos
gesimale tempus adfuit, ipsum tamen carnibus sus-
tentari oportuit. Tandem de morte fratris dubi-
taverunt, et juxta christianitatis consuetudinem,
infirmorum oleo delibutus est. Ipse tamen in se
exhortatus est, quatenus cum coram beato sisterent
Valentino, si forte ipsius adjuvaretur precario. Fa-
ctum est, et illico ab infirmitate illa curatus sanus
egressus est.

VITA SANCTI HUGONIS

ROTHOMAGENSIS EPISCOPI (2)

AUCTORE BALDRICO DOLENSI.

(Editit R. P. Arturus du Monstier, *Neustria pia*, p. 282, ex ms. codice S. Vedasti Atrebatensis.)

INCIPIIT PROLOGUS.

I. BALDRICUS, Dei gratia Britannorum archiepi-
scopus, URIONI, venerabili Gemmeticensium abbati
ejusdemque loci reverendae congregationi, obedi-
entiam et benedictionem.

Omnis materies nullius politoris artificio com-
mendata, minoris apud intuentes est pretii. Aurum
enim et argentum, ebur et lignum, marmor et omne
genus lapidum, nulla decusata sculptura, vel poli-
tura, quod esse videbantur, duntaxat sunt; quibus
si accesserit manus politoris, statim ex pretiosis
pretiosiora fiunt. Haud dissimiliter quaelibet nobilis
historia, nisi urbane recitetur, vilescit; nisi disertus
eam coloraverit stylus, a nobilitate sua deperit.
Cantilenas etiam nisi commendaverit modulatio
lectionem quoque nisi venustaverit sonoritas et
faceta distinctio, ipsa eam deturpat inconcin-
nitas, et fastidiosa subripit ei vilitas. Evidens est igitur
quia tantum in singulis superaddita valet euphonia,
quantum in omnibus nocet negligentia vel imperitia.
Vos autem, fratres Gemmeticenses, gemma cœno-
bialis, gemma laudabilis, humilitati nostrae impe-
rando et obsecrando iunxistis, quatenus de con-
versatione et conversatione D. Hugonis, Rothomagen-

B sis archiepiscopi, viri pene ab utero matris sanctis-
simi, aliquid scribam, ex libello qui super hoc ab
annis et annis conscriptus est, correctorie censoris
oculum adjiciam. Librum autem illum, vel laudare,
vel lividare supersedeo, corrigere vero non præsumo,
quoniam ad hoc opus et onus nequaquam sufficio.
Beatus siquidem Hugo, regale germen eluxit, et ideo
regali urbanitate calamoque palatino tanta res debe-
ret præsumi. Nam quis ego qui scribam? Quis, in-
quam, ego, quem nullus color Tullianus associat,
qui ad hoc sufficiam? Sed quis ego, qui D. abbati
vestro vobisque fratribus nostris et dominis, imo
ipsi charitati, non obediam? Totus igitur vester,
vobis acquievi, et de gestis domini mei Hugonis,
prout potui, paucis absolvam. Forsitan etiam Spiri-
tus sanctus dispensavit quatenus ego Britannorum
archiepiscopus, Northmannorum archiepiscopum,
monachus monachum prædicem, et veritate servata
extollam, et de nobili materia parum quid excer-
pam, Spiritum autem paraclitum mihi cooperatorem
et coadjutorem ipse beatissimus Hugo precesque ve-
stræ, charissimi fratres, implorent. Amen.

INCIPIIT VITA.

H. Lecturos quod de B. Hugone succincte digessi-
mas, persuasos et obsecratos volo ne nimis invectim
nobis insurgant, ne simplicitatem nostram violent;

D qui tanquam præsumptivus nova de veteribus elici,
et scriptis eorum velut occlamavi. Scripta illa non
difficior simplicia, sed tamen scio veracia. Quod

(2) Vide Notitiam litterariam in Baldricum, supra, col. 1055, n. 7.

autem illuc manum nostram applicui, charitas et obedientia coegit. Nec ego in scribendis quæ Deus per D. Hugonem miraculis operatus est, diutius immoror, cum tamen multa sint; sed sanctitudinem ipsius modumque conversationis prout potero, explicabo. De miraculis autem libando, quasi dissimulabo quæ possunt fidelibus et infidelibus esse communia; sicut scriptum est quia se de miraculis jactantibus, *Nescio vos*, diciturus Dominus. Enimvero Hugo infantiam et adolescentiam, insuper et ætatem suam reliquam, ita sanctificavit, ut quoad vixit longum martyrium duxerit, inter spinas rosa formosa flourerit, eleemosynis et jejuniis, lacrymisque suis roscidus, tanquam suo sanguine purpuratus rubuerit, et nihil quod religiositati competeret, neglexerit. Nam juxta sui Jesu condietum, crucem suam bajulavit, quousque crucifixus, ad Jesum crucifixum migravit.

III. Quibus autem parentibus Hugonis genealogia processerit, illis difficillimum est ignorare qui regum Francorum prosapiam successivam (scriptum est enim) curaverunt legere. Inter siquidem regum illorum nobilissimam computationem, quidam nobilium nobilissimus emerit, Galliarum et Italiæ imperator, Carolus Magnus, Pipini patricii filius, bellis invictissimus, et tamen incessanter bellicosus. Istius Caroli Magni exercitus quemdam Bajoariæ ducem, nomine Tassilonem, in quodam conflictu devicit et cepit, et captum in Franciam, imperatori præsentavit, quia non sine damno et labore gravi de eo tandem triumphavit. Quem rex exsilio damnatum, ut tamen ei vitam concederet, monachum in Gemmetico monasterio fieri permisit; qui locus, et tunc, et multo post, magna rerum copiositate et ordinis rigore effloruit. Anstrudem vero, Tassilonis filiam, thalamis suis imperator ascivit, et exinde filium genuit, quem Hugonem vocari voluit. Anstrudis autem prædictum liberum suum tenerrime dilexit, et suis uberibus educavit, quousque jam in anno quarto regis Caroli eum delegavit in palatio alendum, et ut filium imperatoris ibidem salutandum et honorandum, super quem paterno spiritu exhilaratus dominus imperator, multum exsultavit, et infantulum custodiæ fideli commendavit. Puer autem provehebatur ætate, et apud palatinos magna proficiebat gratia.

IV. Tempus adfuit quo puer regii germinis litteris imbuendus destinari debuit. Mandatum est de eo, qui curam super hæc impenderet, magistro. Adjunctus est itaque Hugo coætaneo exercitui, quatenus libentius vacaret scholis; ut mos est artis litterariæ, prima videt elementa, quæ illi præsentabantur in membranula. Nondum quinquennis erat, et jam in isto tirocinio desudabat. Exercitium autem illud ultra collegas suos haurire videbatur: et in ejus pectusculo tanquam in molli cera, formabatur quidquid invehebatur. Erat siquidem animus ejus miræ capacitatis, et tenacis vivacitatis, et ultra tempus infantile, industriæ sagacitatis: non tamen sine magistri ipsius admiratione, qui jam aliquid magnum auspiciari cogebatur de Hugone.

A Jam quoque Spiritus sanctus aliquid præsignabat in puerulo, quod olim Galliarum profuturum esset omni populo. Transcendebat siquidem ætatulam puerilem, et anticipabat magistri solliciti curiositatem. Nec tantum erat in litterarum perceptione laudabilis, sed jam aliquatenus facundus erat in colloquiis. Redimebat aliquando magistrum suum promissis et quibusdam hortationibus, quatenus insisteret magis sedulus super eum, studiis scholaribus. Jam enim videbatur agere septennium, et tamen ultra septennis agebat tirocinium.

V. Audivit rex hujusmodi de filio (neque si quidem genitoris animus a primogenito suo diu poterat esse longinquus) eumque ad se deductum complexatur et deosculatur, et de tam tenelli infantuli sagacibus responsis admiratur, etiam quod magnum quid in filioli pectusculo latitaret. Præter enim perceptionem doctrinæ, venustabat eum quædam honestas vitæ. Neque siquidem jocis puerilibus assidebat, neque spectaculis regalibus inhiabat; sed pedetentim ad proveciora maturabat. Imperator de filii sui gavisus indole, ad ecclesiam beatissimi Dionysii eum direxit, quatenus ibi inter servos Dei educaretur et doceretur; prospiciebat siquidem rex filio suo utile ut ibi nutriretur ubi nulla mali thecna macularetur. Susceptus est in scholis, et accurate alebatur filius regis. Tanto autem videbatur capacioris ingenii, quanto et altioris erat sanguinis. Nec propter regem celsitudinem dedignabatur disciplinam, sed deditus scholæ, subditus erat et ferulæ. Diligebat quippe virgam, quo facilius assequeretur disciplinam. Nam nullo mens ejus instabatur supercilio pro eo quod erat oriundus germine regio. Putares illum inter conscholares unum de inferioribus, quia nullatenus extollebatur pro sublimibus utriusque parente discursibus. Magistros et condiscipulos sæpenumero matutinus præveniebat, ut plane daretur intelligi in tam studiosi discipuli novitate discipulatus novitas. Nam quidquid audiebat pectore sitibundo ultra humanum ingenium sibi rapiebat; et de paucis multa conjiciebat. Erubescere enim non mediocriter, si unquam otiosus inveniretur. Mirabantur enim magistri, mirabantur omnes, quoniam nec admirari non poterant quid talis et tanta litterarum abyssus portendebat. Ipse siquidem magistros suos precibus per se redimebat, vel quovis pretio conducebat, seu etiam compellebat quo lectionibus instarent, ipsumque famelicum quoquomodo satiarent. Erat igitur de eo multus et frequentissimus sermo; interim ad annos quindenos Hugo pubescebat et provehebatur; et Ciceronis Varronisque libris decursis, jam in aliis cogitationibus versabatur in ejus pectore, quam olim conceperat, Dei dilectio, et ex [f. add. tunc] instabat istius conceptionis parturitio. Nolebat amplius occupari garrulitatis sophismatibus, sed de cætero vacare deliberabat divinis occupationibus.

VI. Subintravit autem ejus animum hujusmodi cogitatio, quatenus ad apostolorum limina propera-

ret, ipsorum fulciendus patrocinio; dignum siquidem autumabat tantis doctoribus prius suum propagare desiderium, quos principes noverat apostolorum omnium. Decernebat etiam sibi magistrum ascribendum, Petri, imo Dei specialem vicarium. Arbitrabatur etenim voti sui promereri quodlibet incrementum per ipsos senatores qui totius apostolatus obtinuerant principatum. Accepta igitur a magistro suo ad palatium redeundi licentia (magistris quippe suis semper subditus esse volebat), venit ad patrem ut ei confiteretur voluntatem. Alacri vultu susceptus est, et cum clericis palatinis aliquantulum conversatus est. Die quadam, ad missas clerici sustinebant imperatorem, et interim, ut assolet, de quibusdam divinis ambigam habuere confabulationem. Dixit unusquisque quod sentiebat; nec tamen quilibet ad sententiæ medullam pertingebat. Audiebat Hugo uniuscujusque taciturnus sensum; nec redarguebat istum vel illum. Elationem vitabat, dum, nondum rogatus, silebat. Tandem ad illum perventum est, et ab illo responsum quesitum est. Pendebant ab ore sermocinantis, et admirabantur prudentiam exponentis. Non videbatur enim loqui ore hominis, sed loquebatur tanquam plenus Spiritu Dei. Placuit igitur omnibus, nec defuit qui de filii prudentia patri nuntiaret, super quæ in immensum gavisus est. Ex tunc Carolus Magnus cepit eum habere chariorem eique majorem a suis lateralibus impendi decernebat honorem. Ex tunc vocabat eum familiaris; et si grande quid emergebat, audiebat eum attentius. Dedit ei tunc imperator in duabus abbatibus omnia sua regalia, Reshacensem videlicet locum, et Crucem S. Audoeni, villas videlicet perpulchras, et ad ejus redditum opportunas. Cognovit etiam quod Romam proficisci disponebat, quod statim ei concessit; et elevationes quæ regis filium decerent dapsiliter præparavit. Scripsit etiam Leoni papæ venerabili, quatenus Hugonem susciperet prout competebat filium imperatoris. Erat siquidem ei charissimus et omni acceptione dignus. Si quid etiam Hugo a papa postularet, mandabat rex quatenus ei indifficiliter impertiret; diligeret ipsum paterno affectu, et in omne bonum confirmaret eum charitatis affectu.

VII. Jam vero qualem se conviatoribus suis exhibuerit, quam jucundum, quam dapsilem, quam benignum, quam omnibus indigentibus magnificum, quam sobrius in conviviis, quam indigus sibi inservierit, quam affabilis fuerit, quam rarus in verbositate, quam sedulus in oratione et pernoctatione, non est nostrum edicere, quia non omnia possumus omnes. Ubi quoque Romam ventum est, quam singultuosas lacrymas immolaverit, quanto mœrore se in auribus Dei et B. Petri affecerit, ipse novit melius, cui se totum volebat, bonæ indolis juvenculus. Putares illum carne præmortuum, tanta soliditate deosculabatur solum. Commendabat se suppliciter omnium sanctorum patrocinis in quorum conversabatur domiciliis. A Domino papa tandem Hugo

A solemniter excipitur, et in omnibus tanquam regii filius honoratur. Alloquitur alter alterum spirituali jucunditate, seque sibi communicant reciproca vicissitudine. Inter alia piæ confabulationis colloquia, Hugo domino papæ secretum sui pectoris desiderium aperit, et de se clericando delegit. Audit papa juvenis voluntatem; et dubitat an ipsius debeat favere petitionibus. Veretur imperatorem in utroque: timet enim si, rege inconsulto, filium tondeat; identidem veretur si filii regiam voluntatem offendat. Ascendit tandem in eor apostolici quia melius erat juveni acquiescere, ubi Deo serviretur, quam tantam rem negligere, ubi Deus offenderetur. Regem post offensam providebat sibi reconciliandum, si duntaxat Deum promereretur propitium. Et adjecit: Rex per chartas suas nobis mandavit quatenus in omnibus filii sui satisfaciamus voluntati. De tonsura non expressit; sed qui dicit in omnibus, nihil excepit. Faciamus igitur in quo Deo lucrémur. Nos jaciamus fundamentum, Deus dabit incrementum. Et statim admotis forcipibus, arreptam Hugo suam ipse cæsariem confestim amputavit, ipsamque singultuosus Domino Deo libavit. Videres astantes pia compunctione collacrymantes, et de Hugone altius præsentientes. Factus est itaque Hugo, domini papæ filius adoptivus, ejus se totum bonus adolescens mancipaverat præceptionibus. Promotus itaque clericus, prostravit se Hugo humillimus domini Leonis pedibus, ut ubicunque de cætero specialiter fulciretur ipsius orationibus. Cincinnos autem capitis sui B. Petro obtulit, ut per hoc signum totus dicaretur clericatui. Dixit etiam: « Processu dierum, Deo cooperante, me monachum futurum profiteor, in nostra patria, in quodam Dei contubernio, in Gemeticensi videlicet monasterio. Tempore opportuno usque levitam per manum summi pontificis (diu siquidem cum eo mansit) ordinatus est; et tandem multis sanctorum reliquiis, quas uniceque flagitaverat, honoratus, in Franciam prospero [f. proprio] pede regressus est.

VIII. Non tamen silentio supprimendum est quod, dum Roma exiret, per ipsum Dominus Deus operari dignatus est. Neque siquidem ulterius militem suum volebat absconditum, qui Deum suum jam prædicabat per publice assumptum clericatum. Dæmoniacus quidam, caute catenatus (nam nimio dæmonis furore angebatur), multis suorum comitatus, ante sanctissimum Hugonem adducitur, et pro eo instanter supplicatur. Interim se miser ille dilaniabat, horrendumque clamabat; et si quid attigisset, violenter discerpebat; erat enim furor immensus. Substitit Hugo sanctissimus, instinctu sancti Spiritus afflatus: nec poterat carere misericordiæ prærogativa, in quo Spiritus sancti vivebat affluentia. Quem videns dæmoniosus, confestim tanquam obstupuit, et concitus in terram corruit. Jam enim spiritus malignus commentabatur quod Spiritus sanctus ordiebatur. Rogat Hugo beatissimus episcopus qui aderant, qui eum deducebant,

quatenus benedicant quoniam et præsignare debebant. Ipse autem intrepidus ad furiosum accessit, eique lignum sanctæ crucis supposuit; et in nomine Domini spiritui maligno increpatus imperavit quatenus innoxius discederet, neque denuo illum vexare præsumeret. Dedit ei etiam ad potandum aquam benedictam; ipse quoque illum manu sua signavit, et perturbatorem servi Dei a non propria sede expulit. Mirati sunt universi, neque post hæc de sanctitate Hugonis taceri potuit. Ad confirmationem quoque miraculi, furibundus ille, sui compos effectus, sanus et lætus, cum illo sancto collegio proficiscebatur; et in laudes Dei cum aliis, incolumis gratulabatur.

IX. In redeundo sanctus ille nunquam fuit otiosus. Jugis ei oratio, iuge jejunium, iuge exercitium psallentium, elemosyna larga, contemplatio crebra. Et quamvis hæc et singula Hugo ante clericatus assecutus tirocinium consuevisset, tamen detonso capite, et ordine suscepto, tanquam immutatus est, quoniam ex tunc in omnibus bonis sedulo spiritus ejus contribulatus est. Eo in tempore Carolus Treviris in palatio suo residebat. Aduit quispiam qui regi de filii sui adventu nuntiavit, eique ut quantocius ad se maturaret, mandans. Afflicebatur etenim magno videndi eum desiderio. Misit quoque illi obviam magnam domus suæ partem: adjuncti ei et plures, de illius mutatione mirantes. Alii dolebant et flebant; alii quibus mens sanior erat, gaudebant. Erat in regis curia Hugonis frater germanus, Drogo nomine, laudabili et ipse venustus conversatione. Ille fratri festinus obiavit, eumque deosculatus ulnisque fraternis complexatus, uberrime ploravit: ploravit, inquam, tanquam jam videret mortuum, quem videbat clericatum; non quia clericatui derogaret, cum ad idem opus anhelaret: sed fraternus affectus lacrymas extorquebat, singultusque nimios repererat (*sic*). Plorabat igitur et plorando tabescebat. Ad quos Hugo, et ad fratrem præcipue: « Gaudendum est, inquam, de me, tibi, frater, et vobis, quoniam talis est mutatio dexteræ Excelsi. » Venienti filio pater assurgit, eumque deosculatum sibi consedere fecit: maderunt oculi regi pro quasi redivivo et reduce filio, hæsitque diu in complexati osculo. Delectabatur filio imperator in utroque, præcipue tamen in Hugone.

X. Sedentibus eis juxta patrem ad mensam, allatæ sunt epistolæ; alia de Rothomagensis, alia de Metensis Ecclesiæ infortunio, unaquæque conquerens, et pastorem illius populi migrasse intimans. Dicebant etiam clerus et populus illius et istius Ecclesiæ: « Rex, concordie supplicatione precantur, ut duos liberos suos pontifices sibi mercantur (nam et Drogo, de quo modo sermo, admodum litteratus erat). Canonice, inquit, eos elegimus, tantummodo non desit nobis magni Cæsaris assensus. » Litteris recitatis, Augustus interim siluit, donec super hoc accitis multis episcopis et optimatibus

A suis, consuluit. Aquisgrani concilium propterea specialiter Carolus celebravit, in quo super Ecclesiis desolatis consilium quæsivit. Non enim tunc temporis reges inclyti super tali re temere vel præcipitanter agebant, sed cum episcopis virisque religiosi considerate et morose conferebant, Deique voluntatem humanis intrusionibus semper præferabant. Et litteræ denuo recitatæ sunt, et legati sapienter distincte locuti sunt. Cognovit sancta synodus quod hujuscemodi rei dux et præambulus existerat Spiritus sanctus: neque siquidem sensus humanus tam opportunam tamque consonam fecisse potuerat electionem. Adducti sunt duo fratres, duæ olivæ, duo magna luminaria, in medio: et de ipsis, prout Spiritus sanctus dictaverat, est institutum. B Rex autem electionem factam et conductum episcoporum nutu suo confirmavit, et Rothomagensibus Hugonem, Metensibus vero Drogonem destinari mandavit. Subdidit etiam Hugoni, qui major natus erat, abbatias, et omnia regalia quæ in diocesi illa rex jure hæreditario possidebat, sumptibus filii sui et usibus pauperum Christi temporibus suis profutura. Drogoni etiam Metensem cum suis regalibus, eodem tenore, subjugavit provinciam. Facta est hæc synodus Aquisgrani tertio decimo Kalendar. Octobrium, anno ab Incarnatione Domini 702, regnante Magno rege Carolo. Fratres prædicti, quibus ultra spem et voluntatem contigerat, obstupefacti, dubitabant quid potissimum deberent, acquiescere an reniti: reniti, inobeditioni; acquiescere hujusmodi deputabant vel humanæ ambitioni. Reniti tamen præsumpsissent, nisi ex Deo adjurati coactive fuissent. Nec quilibet poterat refellere rem, tam secundo progredientem, ex divina providentia processisse. Quoniam igitur die crastina Sabbatum illucescebat, et autumnale jejunium erat, eos sancta synodus presbyteros ordinare, et die subsequenti, Dominica videlicet, episcopos consecrare. Sciebant equidem dilationem in hujusmodi nocivam. Emisit eos imperator augustus ad sibi prædestinatas a Deo sedes, adjungens unicuique legatos idoneos, sumptusque necessarios et ex thesauris regalibus copiosos.

XI. Suscepit Hugonem Rothomagus cum magno tripudio; et obiaverunt ei omnes cum exultatione et gaudio: successit itaque isdem vir venerandus Hugo in sede Rothomagensis Ecclesiæ vicesimus tertius a Mallone, primo pontifice ejusdem urbis; porro in regimine cœnobii Fontanellensis, a S. Wandregesilo, et a B. Philiberto, in regimine cœnobii Gemmeticensis, septimus, et a D. Aichardo, sextus. Mensa sua tantæ lætitiæ condigna, die illa, prius refocillavit pusillos pauperes, deinde pavit majores. Nec illa nec aliis diebus mensæ suæ defuit lectio, ne forte loquacitas subreperet in convivio. Dein ecclesiis Dei reedificandis cœpit insistere; et ecclesiam in honore Jacobi apostoli, a fundo dirutam, decrevit reedificare. Tabernacula meretriciales, lupanar et prostibulum, et omnem abusum, quæ publica erant in civitate, destrui mandavit, ut li-

berius munditiæ vacaretur et castitati. Mandavit etiam ad se ex tota diœcesi sua Dei servos clericos et monachos, sanctimoniales et viduas, ut sanctam illorum conversationem sigillatim dignosceret, et illorum paupertati subveniret, si quid forte deesset. Commendavit etiam se notitiæ singulorum et orationibus. Vocabat certis temporibus Hugo sanctus et disertus plebem suam, et disserens de Scripturarum jucunditate, sæpe docebat eam, et ad cœleste desiderium eos accendebat. Celebrabat inter episcopos suos concilia, in quibus affluenter et assatim de morali sanctitate disputabat. Nolebat enim ut se quodlibet tempus præteriret quo a divinis operibus otiosus esset. Nec spero quod aliquis a conciliorum conventu discesserit donec in evectationum usibus salutationem et benedictionem illius largifluam perceperit. Quippe nolebat aliquid proprium, sed faciebat omnia sua communia, maxime tamen pauperibus profutura. Nec illud silendum est quod ideo in Hugonis curia copiosa quotidie parabantur convivia, quoniam et Ecclesiæ Rothomagensis dignitas, et regii sanguinis celsitudo illud exposecebat. Quæ convivia pauperibus et supervenientibus communicabat; ipse tamen a mensa copiosa semper vel jejunus vel esuriens surgebat. Mensæ suæ lectionis condimentum non deerat, quoniam suus homo interior ex hac maxime delectabatur et vivebat. Accidit igitur ut quadam die lector in principio lectionis hujusmodi exordium dederit: *Væ vobis divitibus, qui habetis consolationem vestram, quoniam facilius est camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regna cœlorum*, statimque subjunxit: *Beati pauperes spiritu, quoniam vestrum est regnum Dei*. Et iterum: *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini*. Quæ lectio viro Dei incussit formidinem, ut se vir Dei specialiter increpatum intellexerit, quateus a Septuagesima usque in Ramis Palmarum, cum fratribus Gemmeticensibus habitaret, silentio, jejuniis et orationibus vigilaret. Adhuc indutus clericum, jam vivebat monachum (sic).

XII. Deinde, paucis evolutis diebus, mortuo patre, diversarum regionum convocato populo, indignum se esse episcopum, præ humilitate reputans, et proclamans, postquam per viginti sex annos, Rothomagensis rexerat Ecclesiam, licentia a populo suo accepta, Gemmeticum migravit: et ibi factus monachus archiepiscopalem exiit dignitatem. Ubi fere decennio in hoc carnis vixit exterminio, et gemma regale seipsum deposuerat in totius utilitatis

A sterquilinio. Die quadam, matutinorum-expleta solemnitate, beatus ille peculiare ex more celebrans orationes, remansit in ecclesia, lacrymis rigans pavimento, precibus pulsans cœlum; nudus pedes marmoris et hiemis despiciebat algores. Totus in cœlo, nihil de terreno curabat incommodo. Febres igitur Hugonem aggressæ sunt; quæ illi mortem contiguam nuntiaverunt. Febribus igitur quatiebatur: sed quoniam ab itinere patrum aliquantulum coerceretur adhuc, angustiabatur. Desiderabat enim cum Apostolo, *dissolvi et esse cum Christo*. Accersiri tamen ad se mandavit abbatem, et fratres Gemmeticensis: vocavit etiam successorem suum, archiepiscopum Rothomagensis; quibus sui corporis dissolutionem prædixit, seque ipsorum orationibus commendavit. Munitus autem corporis et sanguinis Dominici perceptione, sed primum delibutus olei sancti liquore et aliis Christianæ religionis insignibus, Deo spiritum reddidit: corpusculum quoque, sanctis operibus profligatum, pallida monachorum turba aromatibus condivit. Migravit autem sæpe nominandus Hugo pridie Idus Aprilis, in confessione veræ fidei et in consummatione veræ religionis. Totus vero B. Hugonis conversationis et agonis cursus quedam fuit Deo acceptabilis militia, quæ mox in ipsa rutilare coepit pueritia. Fuit autem copiosus in elemosynis, in prædicatione discretus et subtilis, amator paupertatis, continui conservator jejunii, alumnus, et vas honestum sobrietatis, contemptor totius carnalitatis. Obedientiam et humilitatem, duas videlicet sorores egregias, sibi conglutinatas præelegit et peculiavit: et inter monachos Gemmeticos monachus mansuetissimus habitavit et dormivit. Multorum autem miraculorum patrator enituit, quæ tamen semper esse abscondita voluit. Nos autem illa stylo celebriori digerenda dimisimus, manumque nostram quieti prospectantes, a tanta falce subtraximus. Vixit autem ille beatus annis septuaginta quatuor, semper militans in procinctu, duntaxat ut togam mereretur. Evolvit autem ad locum a Deo sibi destinatum senex plenusque dierum. Senectus est enim venerabilis, non diuturna, neque numero annorum computata, sed Deo placens et bene disposita. Fecerunt autem ei exsequias celebres et lugubres, grex flebilis et pupillus Rothomagensis et Gemmeticus, quos omnes paterno educaverat affectu; cum tamen scirent rationabiliter de eo magis gaudendum, quem Deus deorum vocaverat ad cœlum, ejus regnum et imperium sine fine permanet in sæcula sæculorum. Amen.